

SLAAF VAN EEN VLAMMEND HART

door MARCO WEIJERS

Twee topclubs die de handen ineenslaan. Zo zou je de samenwerking tussen Toneelgroep Amsterdam en de Theatercompagnie kunnen betitelen. De twee gezelschappen uit Amsterdam brengen samen Schillers 'Don Carlos' op de planken. Theu Boermans, artistiek leider van de Theatercompagnie, regisseerde het toneelstuk en kon putten uit een omvangrijk arsenaal van acteurs. Met Fedja van Huêt in de titelrol, Jacob Derwig als Markies de Posa en Hans Croiset in de rol van Philips II is het resultaat om je vingers bij af te likken.

Friedrich Schiller (1759-1805) schreef 'Don Carlos' aan de vooravond van de Franse Revolutie. Hij situeerde zijn toneelstuk tweehonderd jaar eerder - aan het Spaanse hof van Koning Philips II - maar de thema's die hij aansneed waren actueel en zijn dat eigenlijk nog steeds. De Duitse schrijver leefde ten tijde van de Verlichting, een periode waarin het denkbeeld opgang deed dat een grotere (keuze) vrijheid van het individu vanzelfsprekend zou leiden tot een betere wereld. In 'Don Carlos' plaatst Schiller een belangrijke kanttekening bij dat idealistische idee: vrije mensen maken niet alleen rationele keuzes, maar laten ook hun hart spreken. En dat hart zegt soms iets anders dan het hoofd.

Kroonprins Don Carlos (Fedja van Huêt) is in Schillers stuk de slaaf van zijn vlammend hart, dat hevig klopt voor zijn stiefmoeder Elisabeth (Hadewych Minis). Ooit was zij aan hem beloofd, maar om politieke redenen trouwde zijn vader Philips II (Hans Croiset) uiteindelijk met haar. In 'Don Carlos' schakelt de prins zijn boezemvriend Markies de Posa (Jacob Derwig) in om tot de koningin door te dringen en haar zijn liefde te kunnen verklaren. De markies ziet in die vertrouwenspositie een middel om zijn eigen vrijheidsidealen te verwezenlijken. Een nobel streven zo op het oog, al ondergraaft hij met zijn manipulaties ons geloof in zijn oprechtheid.

In de regie van Theu Boermans komt de gelaagdheid van

de personages in 'Don Carlos' goed uit de verf. Stuk voor stuk zitten ze vast in een keurslijf dat knelt. Zelfs de koning.

Als door God uitverkoren vorst moet hij heersen met absolute macht, terwijl hij als mens snakt naar een medemens. Hans Croiset laat als Philips II aanvankelijk de kilte overheersen en onthult later pas die meer kwetsbare kant. Hoewel zijn spel niet van bombast gespeend is, past het wel bij de rol.

Samenspel

Fedja van Huêt en Jacob Derwig acteren meer ingehouden, maar bepaald niet minder intens. Zowel los van elkaar als in hun samenspel. De eerste speelt een romantische dromer, de tweede een pragmatische idealist. Hun personages

zijn gezworen vrienden, al verschillen hun inzichten. Daar lopen De Posa's plannen dan ook op stuk: „Mijn bouwsel stort in - ik vergat je hart”, voegt hij Don Carlos toe in de nieuwe, vlot lopende vertaling van Tom Kleijn.

Ook de kleinere rollen leveren een duidelijke bijdrage aan het geheel. Hadewych Minis doet het goed als gekooide koningin, Jappe Claes is een onbuigzame hertog van Alva, Harry van Rijnthoven maakt van biechtvader Domingo een konkelende vleier. Terwijl Chris Nietvelt als Prinses van Eboli een blauwtje loopt en met haar gedesillusioneerde verbijstering de lachers op haar hand krijgt.

'Don Carlos' is een imponerende voorstelling geworden. Het is regisseur Theu Boermans gelukt leven te blazen in dit meer dan twee eeuwen oude stuk, zonder naar extreme stijlmiddelen te grijpen. In het strakke, dienende decor van Bernhard Hammer richt alle aandacht zich op het spel en de inhoud. Echo's van het hier en nu klinken daarbij op een prikkelende manier door in deze bewerking. Echo's van een wereld die worstelt met de grenzen van de vrijheid.

